

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
43

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

LISTOPAD 2016

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz
Jarosław Ołowski

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU ZIEMNIAKA:

Wiesław Dzwonkowski

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 3,96

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek ziemniaków w Europie i na świecie <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	8
III. Produkcja i podaż ziemniaków w Polsce <i>dr Wojciech Nowacki, dr inż. Tadeusz Oleksiak</i> <i>Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB</i>	13
IV. Popyt na ziemniaki <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, dr Iwona Szczepaniak, mgr inż. Teresa Zdziarska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i> <i>mgr inż. Martyn Mieczkowski, Agencja Rynku Rolnego</i>	21
V. Handel zagraniczny ziemniakami, przetworami ziemniaczanymi i produktami skrobiowymi <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	29
VI. Ceny ziemniaków i ich przetworów <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	34

Wysokie ceny w poprzednim sezonie spowodowały wzrost arealów uprawy ziemniaków w Europie Zachodniej i niektórych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. W całej UE powierzchnia uprawy ziemniaków w 2016 r. wyniosła 1,68 mln ha i była o 2% większa niż w roku poprzednim. Plony ziemniaków spadły w Europie Zachodniej, natomiast znaczący ich wzrost nastąpił w krajach naszego regionu. Zbiory ziemniaków w UE-28 zwiększyły się w porównaniu z 2015 r. o ponad 6% i wyniosły 56,5 mln ton, głównie pod wpływem znacznie większych zbiorów ziemniaków w Polsce (o 2,8 mln ton). W krajach mających decydujący wpływ na europejski rynek ziemniaków (Belgia, Francja, Holandia, Niemcy i Wlk. Brytania) zbiory ziemniaków zmniejszyły się o ok. 1%, a w odniesieniu do średniej pięcioletniej o 3%. W efekcie ceny ziemniaków na rynkach zachodnioeuropejskich drugi sezon z rzędu są dosyć wysokie.

W Polsce powierzchnia uprawy ziemniaków, według szacunków IHAR-PIB i IERiGŻ-PIB wyniosła w 2016 r. ok. 307 tys. ha i była większa od ubiegłorocznej o ok. 2%. Plony szacuje się na 297 dt/ha, wobec 210 dt/ha w roku poprzednim i 190 dt/ha średnio w latach

2006-2010. Zbiory wyniosły 9,1 mln ton i były o 2,8 mln ton większe niż w 2015 r., ale w odniesieniu do średnich zbiorów z lat 2006-2010 był spadek o ok. 8%.

Z powodu zwiększenia produkcji, ceny ziemniaków w Polsce, w przeciwieństwie do zachodnioeuropejskich rynków, są niskie. W pierwszych miesiącach sezonu 2016/17, z wyjątkiem lipca, ceny ziemniaków w obrocie targowiskowym były od kilku do kilkunastu procent niższe niż przed rokiem, a w obrocie hurtowym ich spadek był rzędu kilkudziesięciu procent. Przewiduje się, że średnie ceny ziemniaków na targowiskach w skali całego sezonu mogą wynieść ok. 87 zł/dt i będą o ok. 13% niższe niż w sezonie 2015/16. Średni poziom cen na rynkach hurtowych może wynieść ok. 52 zł/dt, wobec 78 zł/dt w sezonie poprzednim i 65 zł/dt średnio w ostatnim pięcioleciu.

W sezonie 2016/17 obroty rynkowe ziemniakami wyniosą ok. 4,47 mln ton i będą o ok. 9% większe w porównaniu z sezonem 2015/16. Znacząco wzrośnie przerób ziemniaków na skrobię. Większe będzie też wykorzystanie ziemniaków w produkcji frytek i chipsów. Łącznie przemysłowe wykorzystanie ziemniaków może być o ok. 16% większe niż w sezonie

poprzednim. Mimo spadku cen, sprzedaż ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji będzie podobna jak w poprzednim sezonie i wyniesie ok. 2,0 mln ton. Również samozaopatrzenie będzie podobne jak przed rokiem i wyniesie ok. 1,1 mln ton. Przewiduje się, że w sezonie 2015/16 kanałami rynkowymi (skup, sprzedaż hurtowa, sprzedaż targowiskowa, eksport) rozdysponowana będzie połowa zbiorów. Z powodu braku możliwości rynkowego zagospodarowania znaczących nadwyżek ziemniaków, ok. 1,9 mln ton będzie musiało być przeznaczone na pasze dla zwierząt gospodarskich. Znacząco wzrosną również ubytki i straty.

W ostatnich kilku latach wskaźniki rentowności przedsiębiorstw przemysłu ziemniaczanego były nieco wyższe niż średnie dla całego przemysłu spożywczego.

W 2016 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa przemysłu ziemniaczanego jest równie dobra.

W sezonie 2015/16 kontynuowany był spadkowy trend spożycia ziemniaków, które zmalało o ok. 1%, do 100 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Nastąpił ok. 3% spadek konsumpcji ziemniaków

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 szacunek
Zbiory	8449	9362	9042	7290	7689	6314	9120
Import	258	138	94	206	134	164	100
Razem do dyspozycji	8707	9500	9136	7496	7823	6478	9220
Zużycie w gospodarstwach	4162	4699	4102	2921	3090	2020	3750
- sadzenie	1016	933	875	695	750	768	750
- spasanie	1816	2436	1897	1026	1150	102	1860
- samozaopatrzenie	1330	1330	1330	1200	1190	1150	1140
Sprzedaż razem	3836	3981	4284	3975	4133	4088	4470
- na konsumpcję	2306	2345	2280	2100	2050	2000	2000
- na zaopatrzenie przemysłu*	1438	1611	1935	1834	2061	2072	2410
- na eksport	92	25	69	41	22	16	60
Ubytki i straty	709	820	750	600	600	370	1000

* ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Źródło: Dane GUS, prognoza IERiGŻ-PIB, IHAR-PIB.

nieprzetworzonych, który tylko częściowo został zrekompensowany większym spożyciem przetworów ziemniaczanych. Przewiduje się, że konsumpcja ziemniaków nieprzetworzonych oraz ich przetworów, z powodu niższych cen, w sezonie 2016/17 utrzyma się na ubiegłorocznym poziomie i nadal będzie o ok. 50% większa niż w zdecydowanej większości krajów Unii Europejskiej.

W sezonie 2015/16 zmniejszył się eksport ziemniaków, natomiast wzrósł wywóz większości przetworów ziemniaczanych. Nieznacznie wzrósł import ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji oraz niektórych przetworów ziemniaczanych. Większy niż przed rokiem był eksport produktów skrobiowych, a ich import był zbliżony do poziomu z po-

przedniego sezonu. Dodatkowo saldo w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami wyniosło 105,2 mln EUR, wobec 103,0 mln EUR w sezonie 2014/15. Natomiast ujemne saldo obrotów skrobią i produktami skrobiowymi pogłębiło się do 128,7 mln EUR, wobec 125,7 mln EUR w sezonie poprzednim.

W bieżącym sezonie przewiduje się kilkukrotny wzrost eksportu ziemniaków do 60-70 tys. ton. Zwiększy się również wywóz przetworów ziemniaczanych. Sprzedaż skrobi ziemniaczanej na rynki zagraniczne, z powodu wzrostu produkcji, przypuszczalnie również będzie większa niż w poprzednim sezonie.

Utrzyma się wysokie zapotrzebowanie krajowego rynku na produkty skrobiowe.

Przywóz przetworów spożywczych z ziemniaków może ponownie obniżyć się o kilkanaście procent. Przynajmniej o 30-40%, do ok. 100 tys. ton zmniejszy się przywóz ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji.

Ceny w handlu zagranicznym przetworami ziemniaczanymi mogą być nieznacznie wyższe niż przed rokiem, natomiast mogą się obniżyć w eksporcie polskich ziemniaków.

W 2017 r. areał uprawy ziemniaków w Polsce prawdopodobnie zmniejszy się do ok. 300 tys. ha. Przy przeciętnych warunkach pogodowych plony mogą wynieść ok. 290 dt/ha, a zbiory ok. 8,7 mln ton, tj. o ok. 5% mniej niż w 2016 r.

SUMMARY

High prices in the last season have resulted in an increase in the potato cultivation area in Western Europe and some Central and Eastern European countries. In the whole EU, the potato cultivation area in 2016 was 1.68 million ha and was by 2% higher than in the previous year. The potato yields declined in Western

Europe, while their significant increase took place in the countries of our region. The potato harvest in the EU-28 increased, when compared to 2015, by more than 6% and amounted to 56.5 million tonnes, mainly due to the much higher potato harvest in Poland (by 2.8 million tonnes). In the countries having a deci-

sive influence on the European potato market (Belgium, France, Netherlands, Germany and Great Britain), the potato harvest decreased by about 1%, and in relation to the five-year average by 3%. As a result, the prices of potatoes in the Western European markets are quite high for the second season in the row.

Table 1

Potato balance sheet ('000 tons)

Item	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 forecast
Crops	8449	9362	9042	7290	7689	6314	9120
Imports	258	138	94	206	134	164	100
Total supplies	8707	9500	9136	7496	7823	6478	9220
On-farm use	4162	4699	4102	2921	3090	2020	3750
- seeds	1016	933	875	695	750	768	750
- feed	1816	2436	1897	1026	1150	102	1860
- self-provision	1330	1330	1330	1200	1190	1150	1140
Market sales	3836	3981	4284	3975	4133	4088	4470
- ware potatoes	2306	2345	2280	2100	2050	2000	2000
- processing potatoes*	1438	1611	1935	1834	2061	2072	2410
- exports	92	25	69	41	22	16	60
Wastes and losses	709	820	750	600	600	370	1000

* potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose

Source: CSO.

In Poland, the potato cultivation area, according to the estimates by the PBAL-NRI and IAFE-NRI in 2016 was about 307 thousand ha and was higher than that in the previous year by about 2%. The yields are estimated at 297 dt/ha, when compared to 210 dt/ha in the previous year and 190 dt/ha, on average, in the years 2006-2010. The harvest amounted to 9.1 million tonnes and was by 2.8 million tonnes higher than in 2015, but in relation to the average harvest in the years 2006-2010 it decreased by about 8%.

Due to the increase in production, the prices of potatoes in Poland, in contrast to the Western European markets, are low. In the first few months of the 2016/17 season, with the exception of July, the prices of potatoes sold in marketplaces were by from several to a dozen or so percent lower than in the previous year, and in wholesale trade their decrease amounted to several tens of percent. It is envisaged that the average prices of potatoes in marketplaces may be about PLN 87/dt and will be by about 13% lower than in 2015/16. The average level of the prices in the wholesale markets may be about PLN 52/dt, when compared to PLN 78/dt in the previous season and to PLN 65/dt, on average, in the last five years.

In the 2016/17 season, market turnover in potatoes will be about 4.47 million tonnes and will be by about 9% higher when compared to the 2015/16 season. Processing of potatoes into starch will significantly increase. Also, the use of potatoes in production of chips and crisps will be higher. The total industrial use of potatoes may be by about 16% higher than in the previous season. Despite the

decline in the prices, sale of potatoes for direct consumption will be similar as in the previous season and will be about 2.0 million tonnes. Also, self-supply will be similar as that in the previous year and will be about 1.1 million tonnes. It is anticipated that in the 2015/16 season, half of the harvest will be distributed through the market channels (purchase, wholesale, marketplace sale, export). Due to the impossibility of market management of significant surpluses of potatoes, about 1.9 million tonnes will have to be intended for feed for farm animals. Wastes and losses will also increase substantially.

In the last few years, the potato industry profitability indicators have been slightly higher than the averages for the entire food industry. In 2016, the economic and financial situation of the potato industry is equally good.

The 2015/16 season saw a continuation of the downward trend in the consumption of potatoes, which decreased by about 1%, to 100 kg per capita. There was a decrease by about 3% in the consumption of unprocessed potatoes, which was only partially compensated by the higher consumption of potato products. It is envisaged that the consumption of unprocessed potatoes and their products, because of lower prices in the 2016/17 season, will remain at the last year's level and still will be by 50% higher than in the vast majority of the European Union countries.

In the 2015/16 season, the export of potatoes decreased, while the export of most potato products increased. The import of potatoes for direct consumption, and certain potato products slightly

increased. The export of starch products was higher than in the previous year, and their import was similar to the level from the previous season. The positive balance in foreign trade in potatoes and their products amounted to EUR 105.2 million, when compared to EUR 103.0 million in the 2014/15 season. On the other hand, the negative balance in trade in starch and starch products increased to EUR 128.7 million, when compared to EUR 125.7 million in the previous season.

In the current season, a multiple increase in the export of potatoes to 60-70 thousand tonnes is envisaged. Also, the export of potato products will increase. The sale of potato starch to the foreign markets, due to the increase in production, will probably be higher than in the previous season.

The high demand of the domestic market for starch products will persist. The import of food products made of potatoes may decrease again by a dozen or so percent. The import of potatoes for direct consumption will decrease by at least 30-40%, to about 100 thousand tonnes.

The prices in foreign trade in potato products may be slightly higher than the year before, while they may decline in the export of Polish potatoes.

In 2017, the potato cultivation area in Poland will probably be reduced to about 300 thousand ha. With the moderate weather conditions, the yields may be about 290 dt/ha and the harvest about 8.7 million tonnes, i.e. by about 5% less than in 2016.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Popyt na żywność (17) • listopad 2016,
2. Rynek wyrobów alkoholowych (4) • listopad 2016,
3. Rynek owoców i warzyw (49) • grudzień 2016,
4. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (45) • kwiecień 2017,
5. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (44) • kwiecień 2017,
6. Rynek mleka (52) • kwiecień 2017,
7. Rynek ryb (26) • kwiecień 2017,
8. Rynek zbóż (52) • maj 2017,
9. Rynek drobiu (51) • maj 2017,
10. Rynek mięsa (52) • maj 2017,
11. Rynek rzepaku (51) • maj 2017,
12. Rynek cukru (44) • czerwiec 2017,
13. Rynek wyrobów tytoniowych (4) • czerwiec 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2016 r. (1 numer) wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług intrologatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-2762

1 2 3 1 | 2 7 6 4

Prenumerata Analizy (1 numer) w 2016 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>